



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 32. Quænam peccata de se sint mortalia, & quænam venialia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

atissimam sanctitatem, quæ convenit personæ divinæ, qualis est Christus, cum qua sanctitate stare non potest veniale.

196. *Obji. 7.* Si daretur veniale, esset, v.g. detractio famæ in materia levi, hoc autem peccatum non est veniale, quia est ablatio majoris boni, quam sit ducatus, sed ablatio ducati est mortale, ergo. *R.* Detractio levis est ablatio boni ex genere suo & pollicitè majoris, attamen simpliciter & Theologicè parvi in illo suo genere, datur enim in omni genere boni creati aliquid simplicitè Theologicè parvum, ratione cujus peccatum dicitur leve, quamvis illud bonum secundum comparisonem cum bono inferioris ordinis censeatur politice majus.

197. *Obji. 8.* Incredibile est, quòd duo furta, que non distant ab invicem nisi unico nummo, ex natura sua ita differant, ut unum tollat amicitiam Dei, & sit punibile pœnâ æternâ, alterum autem non, sed hoc dicendum est, si detur mortale & veniale ex natura sua, nam ponamus materiam gravis furti esse determinatè aureum, qui hunc furatur, peccat mortaliter, qui furatur minùs unico nummo, peccat venialiter, ergo. *R.* Hanc difficultatem esse solutam. l. 3. p. 1. n. 1001.

198. *Q. 32.* *Quenam peccata de se sint mortalia & quenam venialia.* *R.* Dari mortalia & venialia ex se talia, constat ex dictis à n. 185., sed determinare, quænam illa sint, est periculosissimum & difficillimum, inquit *S. Aug.* de civ. Dei l. 21. c. ult., & *S. Th.* quodl. 9. a. 15. sic, *Omnis questio, in qua de peccato mortali queritur, nisi expresse veritas habeatur, periculose determinatur.*

Uni-

Universaliter dici potest ibi esse mortale, ubi est materia gravis & quantitas notabilis, in quam tenditur cum plena advertentia & pleno consensu; è contrà ibi esse veniale, ubi saltem unum horum deest, uti intelligetur ex sequentibus; & ut à primo, quod est gravis materia, inchoemus, supponendum est mortale aliud esse tale per se sive ex genere & objecto, aliud per accidens; mortale per se est, intra cuius objectum est aliquid secundum se grave, id est, graviter repugnans naturæ rationali, uti furtum; vel oppositum legi graviter obliganti, uti omissio Missæ die festo; nam intra objectum furti est aliquid, quod graviter repugnat juri naturæ, v. g. ablatio ducati, & intra objectum omissionis Missæ est aliquid, quod graviter opponitur præcepto Missæ, v. g. omissio medietatis. Mortale per accidens est, cuius objectum non est aliquid de se grave, tamen ob circumstantiam, quæ accedit, fit objectum illius grave, v. g. verbum jocosum in circumstantia gravis scandali, quod datur innocentibus, mendacium in circumstantia conscientie erroneæ, quæ judicatur esse mortale, vel in circumstantia gravis damni, quod per illud causatur proximo. Hic dubitatur, quænam peccata sint per se mortalia, quænam per se venialia.

§. 1. Mortale per se est duplex, aliud ex toto 199.
 genere, aliud tantum ex genere suo. Mortale ex toto genere est, quod semper est mortale, ita ut intra idem genus non possit dari veniale, per se loquendo, id est, spectatâ materiâ ipsius peccati, præscindendo ab erronea conscientia, simplici plena advertentia vel indeliberato consensu.

Mortale ex genere suo tantum est, quod per se est mortale, ita tamen, ut intra idem genus dari possit veniale.

200. §. 2. Mortalia ex toto genere sunt, quæ vel directè sunt contra Deum aut aliquam ejus perfectionem, vel quæ in gravissimum generis humani præjudicium cederent, si haberent parvitatem materiæ, vel quæ sunt circa rem absolute gravem, quæ non est capax ullius latitudinis, sed quasi in indivisibili consistit.

201. Ad 1. genus spectat 1. Infidelitas, per quam, si res etiam minima discredatur, derogatur, vel infinitæ veracitati Dei; quæ se interponit pro veritate talis rei revelatæ, vel ejus fidelitati, quæ promissit ita assistere Ecclesiæ, ut non permittat errare in proponendis fidei rebus. 2. Blasphemia, per quam aliquid imperfectionis attribuitur Deo, vel aliquid perfectionis adimitur, quod ipse excellentiæ derogat: si tamen Blasphemia sistat in sancto, uti si per jocum dicas S. Crispinum fuisse sutorem, poterit esse veniale, ut habent Sanchez Opied. Controv. 3. p. 4. n. 47. alique apud Dian. p. 5. r. 5 R. 3. contra Lorcam. 3. Odium, quo quis vult aliquid, quia Deo malum est, etiam si sit levissimum, quia hoc derogat infinitæ ejus amabilitati. 4. Perjurium, quo infinita Dei veritas vocatur in testimonium falsi, uti constat etiam ex hac prop. 24. ab Inn. XI. damnata, Vocare Deum in testem mendacii levis non est tanta irreverentia, propter quam velit aut possit damnare hominem. 5. Desperatio, quæ derogat, vel fidelitati vel misericordiz, vel omnipotentiz Dei. 6. Præsumptio, quæ derogat justitiz Dei, quasi hoc punitura non esset, vel justò languidius

processura: hinc audiendus non est *Bona-spei* de spe d. 4. n. 48 putans eum peccare venialiter, qui ex præsumptione bonitatis Dei peccat venialiter, aut ex eadem differt poenitentiam ad breve tempus. 7. Simonia saltem juris naturalis, uti dictum est l. 3. p. 1. n. 198. De simonia juris ecclesiastici, vide dicta l. 4. n. 632. 8. Huc etiam spectat superstitio, divinatio, sortilegia, magia, si per illa directè tribuatur creaturæ, quod soli Deo est proprium, v. g. scientia futuri liberi, potentia ad aliquid supernaturale, *Diana R.* 29. 9. Huc reducit *Rhodes* d. 1. q. 3. s. 2. §. 2. irritationem Sacramentorum, quia fit gravis irreverentia institutioni Christi, si per quid vis, etiam levissimum, frustrentur sine. Cur autem hæc omnia sint mortalia, quantumcunque parva sit materia, est hæc ratio, quia semper invenitur in his integra ratio irreverentiæ, nec propter materiam magnam vel parvam variatur iudicium morale.

Ad 2 genus spectant, 1. Homicidium, si enim 201.
unquam liceret, gravissimæ perturbationes inveherentur in Remp. humanam. *Nec obstat*, quod homo non fuisset fortè nisi unico quadrante supervicturus, quia adhuc vita illa nullo pretio est satis æstimabilis, tam ratione suâ, quam bonorum actuum, qui eâ durante fieri possunt. 2. Peccata, quæ extra Matrimonium sunt in materia venerea, uti dictum est à n. 98., si enim vel minima voluptas venerea esset tantum venialis, tunc ex vehementia propensionis ad illam, & exigua aversione à peccato veniali sequeretur immensa corruptio naturæ, in gravissimum præjudicium generis & propagationis humanæ, uti rectè notat *Haur.* De pecc. n. 412. 9
&

- & latè probat *Sanch. Ia Decal. 1. 5. c. 6.*
203. Ad 3. genus reducunt aliqui cum *Diana R. 11.* materiam jejunii naturalis prærequisiti ante Communionē, hoc enim graviter præcipitur in reverentiam Eucharistiæ, & frangitur per quidvis etiam minimum sumptum per modum cibi vel potūs. Idem dicunt de statu gratiæ præquisito ante Sacramenta vivorum, qui status, quamvis sit capax latitudinis, cū gratia possit esse major vel minor, tamen absolutè requiritur status alicujus gratiæ, ut tale Sacramentum, per se loquendo, suscipiatur. Aliqui eò reducunt materiam fractionis sigilli, quia quantumcunque leve aliquid ad sigillum spectans reveletur, semper absolutè solvitur sigillum, & peccatur mortaliter, *Dian. R. 8.* ubi *R. 9.* simili modo loquitur de sollicitatione ad turpia, quæ fit in Cōfessione. Item huc spectat materia mixtionis aquæ & vini pro consecratione, quia quantumcunque parvum aquæ addatur, satis est; si nihil addatur, est mortale. Alia similia adducit *Bona Spei De pecc. d. 9. n. 61.*, sed rectè notat in plerisque saltem reperiri parvitatem materiæ. An autem talia peccata, quæ de se non admittunt parvitatem materiæ, dici possint eam admittere, prout substantiæ præcisioni formali peccantis, quæstio est parvum utilis, pro qua videri potest *Bona Spei à n. 25.* Ratio omnium antedictorum est, quia per singula illa peccatur mortaliter, & manendo in materia illorum peccatorum non potest peccari venialiter, ergo sunt mortalia ex toto genere.
204. §. 3. Mortalia ex genere suo tantum, sunt, quæ repugnant, 1. Charitati erga se ipsum & proximum, sic enim graviter vel leviter peccatur

tur nocendo bonis spiritualibus & corporalibus
 tam propriis quàm alienis. Item per odium, in-
 vidiam, crudelitatem, immisericordiam &c. 2.
 Religioni, nam subtrahi potest de cultu debito
 Deo, v. g. de oratione, multùm vel parùm; po-
 test furto subduci res sacra, magna vel parva;
 reliquæ parvæ vel magnæ, & sic peccatur gra-
 viter vel leviter, *Diana R.* 35. Idem est in mate-
 ria juramenti promissorii, secundùm dicta l. 3.
 p. 1. n. 305., si etiam non servetur, peccatur con-
 tra fidelitatem Deo debitam, graviter vel levi-
 ter, prout materia erit. Et idem est de transgres-
 sione voti. 3. Pietati, obedientiæ & observantiæ
 debitæ Superioribus, *S. Thom.* 2. 2. q. 105. a. 1.
 4. Humilitati, quæ respicit subjectionem homi-
 nis ad Deum, contra quam graviter peccatur
 per superbiam, si quis existimet se habere ali-
 quid à se, aut habere quidem à Deo, sed ex suis
 meritis, aut in aliquo non indigere auxilio Dei,
S. Thom. q. 162. a. 5; Communiter tamen pec-
 catur tantùm venialiter, v. g. per elationem
 quandam animi, vanam complacentiam, ina-
 nam gloriam aut jactantiam 5. Justitiæ, per vul-
 nerationem, furtum, detractionem, judicium
 temerarium, quæ, prout res est gravis vel levis,
 sunt mortalis aut venialia. De suspitione teme-
 raria vide dicta l. 3. p. 2. n. 1177. Item de usura
 dictum est ibidem n. 848. Difficilius est deter-
 minare, an decur in electione minus digni præ-
 digniore, v. g. ad pinguem parochiam, in casu,
 quo est parva inæqualitas dignitatis: affirmant,
Sot. Ban. Valentia, Rodriq. Less. Fill. Lugo De just.
 d. 35. n. 21., quia parùm pro nihilo reputatur:
 negat *Turr.*, quia talis peccat venialiter, secun-
 dùm

dum AA. cit. , ergo hoc non reputatur pro
 hilo : deinde supposita dignitate majore est ab-
 solute gravis materia , sicuti supposita indigni-
 tia extrema æquali est absolute gravis obligatio
 ut prius subvenias consanguineo quam extra-
 neo , inquit Diana R. 13. , qui tamen utramque
 sententiam fatetur esse probabilem : Et R. 14. re-
 ctè docet cum communi dari parvitatem mate-
 riz in negatione debiti conjugalis , v. g. ad me-
 dium diem. 6. Temperantiæ , ad quam spectant
 peccata , quibus exceditur in delectationibus
 præcipuè tactus & gustus. Ad tactum spectant de-
 lectationes sensibiles , quibus peccari potest mor-
 taliter & venialiter , secundum dicta l. 3. p. 1. ab
 893. Ad gustum , comessatio , per quam grave va-
 le damnum infertur valetudini : Item ebrietas
 in qua ob voluptatem causatur plena vel semi-
 plena privatio rationis ; quamvis hæc duo pecca-
 ta potiùs aliunde , quam præcisè per oppositio-
 nem cum temperantia , habeant malitiam gra-
 vem , nam licet semper sit peccatum quærere vo-
 luptatem in cibo & potu , si voluptas illa non re-
 feratur ad ullum honestum finem , uti dicitur
 n. 310. , non videtur tamen unquam peccari
 mortaliter , si nihil aliud accedat : in comessatione
 autem accedit notabilis corruptio valetu-
 dinis , per quam graviter peccatur contra cha-
 riteratem propriam , & contra jus , quod solus
 Deus habet in corpus & vitam nostram. In e-
 brietate accedit specialis dissonantia à natura ra-
 tionali , quia ratio violenter & temerè exturba-
 tur , absque potestate brevè redeundi ad equi-
 usum , per quod homo fit veluti pecus. Vide de-
 cenda à n. 319. Similiter peccari posse graviter

vel leviter in plurimis aliis casibus docet *Diana* l. c., & speciatim id docet de mendacio in Confessione, R. 27. De verbis consecrationis, R. 39. & 41. De conjunctione materiz & formz Sacramentorum, R. 40. De omissione partium Canonis, R. 45. De titulo Ordinationis, R. 20. De dilatione pœnitentiæ Sacramentalis, R. 15. De alienatione rerum ecclesiasticarum, R. 57. De celebranda Missa post meridiem, R. 58. De dimissione habitus religiosi, R. 61. De gestatione tonsuræ clericalis, R. 60. De percussione Clerici, R. 65. De communicatione cum excommunicato, R. 21. De violatione interdicti, R. 59. De ingressu vel egressu clausuræ religiosæ, R. 22. De lectione & retentione librorum hæreticorum, R. 42. & 43. Ratio autem omnium antè dictorum est, quia per singula illa peccari potest mortaliter, & manendo in materiis illorum peccatorum potest peccari etiam venialiter: tum nempe peccatur mortaliter, quando importatur multum materiz; tum venialiter, quando importatur parum materiz, ergo illa ex genere suo tantum, & non ex toto genere sunt mortalia.

§. 4. Venialia ex genere suo sunt, quæ opponuntur, 1. Liberalitati, uti prodigalitas & tenacitas; item avaritia, quæ prout immoderate inclinatur ad opes, etiam cum injuria proximi, sic opponitur justitiæ, & est ex genere suo mortale; prout autem inclinatur ad immoderatos affectus circa opes, citra injuriam proximi, sic opponitur liberalitati, & est ex genere suo veniale, *S. Thom. 2. 2. q. 118. a. 3. & 4. 2. Magnificentiz, uti parsimonia & profusio sumptuum,* scilicet

scilicet nimis parva aut magna, respectivè ad opus faciendum, *S. Thom. q. 134. & 135. 3.* Veracitati, uti mendacium, de quo *S. Thom. q. 110. a. 4.*; ad quod spectat simulatio, quâ quis se exhibet alium exterius, quàm est interius: Item hypocrisis, quâ quis simulat sanctitatem, estque veniale de se, potest tamen aliunde esse mortale, uti si contemnat sanctitatem, quam simulat, vel si per hoc intendat grave nocumentum suum aut proximi, *S. Thom. q. 111. a. 4. 4.* Modestiz, uti nimia cura vel neglectus vestium, inconditi gestus & joci, scurrilicates. 5. Eustrapeliæ, quæ moderatur lusus, nempe ne nimium admittantur vel rejiciantur, *S. Thom. q. 168. a. 3. & 4.* 6. Gratitudini, *S. Thom. q. 107. a. 3.* 7. Studiositati, uti otium & nimia aviditas sciendi. 8. Etiam plerumque ex objecto venialia sunt, adulatio, pertinacia, inconstantia, impatientia, ira, quæ in passione est, & in modo vindictam expetit, uti ait *S. Thom. q. 158. a. 3.* 9. Inter illa, quæ ideo mala sunt, quia prohibita, omnia sunt ex genere suo venialia, quæ satis fuit prohiberi leviter, in ordine ad hoc, ut impedireatur, & spectatâ conditione fragilitatis humanæ fuisset perniciosissimum graviter prohiberi. Ratio horum omnium est, quia per singula illa peccatur tantùm venialiter, & manendo in materiis illorum peccatorum, quantum est ratione objecti, non potest peccari mortaliter, ergo ex genere suo sunt venialia. Dico, quantum est ratione objecti, nam si quis mentiatur ex formali contemptu honestatis, quæ est in veracitate, aut ex compratione animi, quod vellet mentiri, quamvis foret mortale, peccat mortaliter, etiam

etiam
jecti si
censu
Deni
p. i. c.
genero
nz lib
hæc,
suo su
tantur
venial
tantur
Q
veniale
quend
per ho
septu
est, e
gem a
non est
non o
vens c
ad Co
non ic
confil
sum d
morte
Contr
incon
feren
catun
sunt
dia. C
venia
etiam
Tor

etiam contra virtutem veracitatis, ratione sub-
 jecti sic dispositi per actum de se graviter inde-
 centem, & idem est respectu aliarum virtutum.
 Denique notandum ex *Jacobo Alvarez* t. 2. l. 1.
 p. 1. c. 15. illa venialia esse gravissima, quæ ex
 genere suo sunt mortalia, sed ob defectum ple-
 næ libertatis vel materiæ fiunt venialia: Post
 hæc, illa venialia sunt graviora, quæ ex genere
 suo sunt venialia, sed plenè deliberatè commit-
 tuntur: Levissima sunt, quæ ex genere suo sunt
 venialia, & adhuc ex subreptione commit-
 tuntur.

Q 33. Per quid differant peccatum mortale & 106
 veniale. R. 9. 1. Varii suat de hoc modi lo-
 quendi, nam 1. *Scot. Gabr. Rub.* & alii dicunt
 per hoc differre, quod mortale sit contra præ-
 ceptum, veniale contra consilium: sed contra
 est, quia omne peccatum debet esse contra le-
 gem aliquam, nam *Apost. ad Rom. 4.* dicit, *ubi*
non est lex, non est prævaricatio. Deinde consilium
 non obligat, alioquin virgo peccaret non vo-
 lens castitatem, quod est contra *Apostolum 1.*
ad Corinth. 7., Si nupserit virgo, non peccat, ergo
non ideo aliquid est peccatum, quod sit contra
consilium. 2. *S. Bonav. Alens.* & alii apud *Ami-*
sum d. 13. n. 41. dicunt per hoc differre, quod
 mortale sit contra legem, veniale præter legem.
 Contra est, quia hæc sententia incidit in eadem
 inconvenientiam, in quæ prior. Deinde actus indif-
 ferens etiam est præter legem, nec tamen est pec-
 catum. 3. *Caj. Conr.* & alii apud *Amicum* n. 40. di-
 cunt mortale esse circa Deum, veniale circa me-
 dia. Contra est, odium Dei semideliberatum est
 veniale circa Deum; ebrietas autem non est circa
 Tom. V. N Deum,